

ПРО БАЗОВЕ ФІНАНСУВАННЯ

Запровадження державної атестації та базового фінансування наукової діяльності у закладах вищої освіти, актуальні питання присудження наукових ступенів і досвід наукової діяльності Вінницького національного технічного університету – про це й не тільки йшлося під час засідання Ради проректорів з наукової роботи та наукових установ МОН, що відбулось у ВНТУ.

Основні параметри державної атестації ЗВО в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності закріплені урядовою постановою №652 від 22 серпня 2018 року. Про це у своєму виступі нагадав заступник міністра освіти і науки України **Максим Стріха**.

АТЕСТАЦІЯ І ПОЛЕ ДЛЯ МАНЕВРУ

Зокрема, атестація проводиться не менш як один раз на п'ять років, але не раніше ніж через один рік для реорганізованого закладу вищої освіти або не раніше ніж через три роки для новоутвореного ЗВО. Для закладів вищої освіти державної, комунальної форм власності (крім коледжів) вона є обов'язковою. Для коледжів державної, комунальної форм власності атестація відбуватиметься на вимогу власника (засновника), а для ЗВО приватної форми власності – за ініціативою закладу. В результаті дискусії було визначено, що атестація здійснюватиметься за сімома науковими напрямками.

У закладів вищої освіти, за словами Максима Стріхи, буде певне поле для маневру. «Наприклад, якщо у технічному виші є кафедри фізики і хімії, то у ЗВО буде два варіанти, – зауважив заступник міністра. – По-перше, виділяти їх в окремий природничий напрям. По-друге, якщо у виші вважають, що головна мета наукової роботи цих кафедр – підтримувати базовий для цього університету технічний напрям, то їх можна зараховувати до інженерного напрямку».

Постанова №652 передбачає, що ЗВО подаватиме до МОН заявку на проведення державної атестації закладу вищої освіти за науковим напрямом, а також інформаційні матеріали, які міститимуть: відомості про науковий напрям закладу вищої освіти; перелік основних показників, на базі яких здійснюється оцінка наукового потенціалу та результативності закладу вищої освіти; звіт про наукові досягнення ЗВО у цьому науковому напрямі за попередні п'ять років; перспективний план розвитку наукового напрямку на подальший п'ятирічний період.

Максим Стріха нагадав, що ці документи поділяються на дві групи. Частина з них слугує для отримання чисельної оцінки, а інша буде предме-

том для оцінювання експертами, які певною мірою зможуть скоригувати формальну оцінку. Відомості про науковий напрям, які подає виш, – це основний документ для експертного оцінювання. Ці дані міститимуть опис наукових результатів за визначеним напрямом, практичну цінність, інтегрованість наукової діяльності у світовий освітній простір, а також перспективність розвитку наукового напрямку.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУ МЕТОДИКИ

Нині на черзі наступний документ – методика такої атестації, до створення проекту якої долучилися і проректори з наукової роботи ЗВО. Заступник міністра розповів, що до переліку основних показників, на основі яких здійснюватиметься кількісна оцінка наукового потенціалу та відповідної результативності ЗВО, за пропозицією «гуманітаріїв» включено кількість публікацій у вітчизняних наукових виданнях групи Б з переліку, затвердженого наказом МОН №32 від 15 січня 2018 року, а також публікації у зарубіжних періодичних наукових виданнях країн ОЕСР.

ЗА ПРОГНОЗАМИ МОН, БАЗОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗА НАУКОВИМИ НАПРЯМАМИ ЗВО, ЯКІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ ВІДНЕСЕНІ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ ГРУПИ А, ЗДІЙСНЮВАТИМЕТЬСЯ З 1 ВЕРЕСНЯ 2019 РОКУ

У проекті методики зафіксовано, що атестаційна оцінка – це індивідуальна характеристика досягнень ЗВО за науковим напрямом, що обчислюється як сума значень показників у межах 100-бальної шкали, дотримуючись таких інтервалів: група А – від 85 до 100 балів, група Б – від 50 до 90 балів, група В – від 20 до 55 балів, група не атестованих – нижче 20 балів.

– Щодо значень оціночних характеристик для різних напрямів наук, то вони поки не є остаточними, – зауважив Максим Стріха. – Але, наприклад, для гуманітарних наук показник видань групи Б з Переліку, затвердженого наказом МОН №32 від 15 січня 2018 року, і закордонних публікацій є суттєво вищим, аніж для

групи математичних і природничих наук. Відповідні вагові коефіцієнти були предметом тривалого ретельного обговорення, зокрема і з представниками ради проректорів.

Отже, за результатами проведення експертного оцінювання наукових досягнень та перспектив розвитку закладу вищої освіти за науковим напрямом і на основі атестаційної оцінки пропонується відносити заклад вищої освіти за кожним науковим напрямом до кваліфікаційної групи.

До групи А за науковим напрямом належать ЗВО, дослідження і розробки яких виконуються відповідно до світового рівня розвитку науки і технологій, мають важливе загальнодержавне та/або світове значення. До групи Б за науковим напрямом відносяться ЗВО, дослідження і розробки яких виконуються на високому професійному рівні, мають важливе значення для окремих галузей економіки, інших сфер суспільного життя, зміц-

мом за попередні п'ять років; перспективного плану розвитку наукового напрямку на подальший п'ятирічний період з урахуванням рівня результативних наукових показників (індекс впливовості видань, кількість отриманих патентів, ліцензій, обсяги фінансування з міжнародних фондів за науковим напрямом).

– Ми передбачили ці «перехльости», щоб експерти все-таки вивчили конкретний випадок детальніше, адже, не добравши одної сотні бала, виш може отримати суттєво нижче фінансування наукового напрямку, – пояснив Максим Віталійович.

ПРО ЦИФРИ Й ОБСЯГИ

Нагадаємо, що у проекті Держбюджету-2019 на базове фінансування ЗВО в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності передбачено 100 мільйонів гривень.

– Якби депутати між першим і другим читаннями суттєво збільшили нам цю цифру, ми могли б говорити про запровадження базового фінансування одразу для двох груп – А і Б, – зауважив заступник міністра. – Очевидно, що з першого разу група А отримає першочергове і гарантоване базове фінансування, а група Б – в менших обсягах і тоді, коли для цього будуть відповідні бюджетні передумови. Отже, все залежить від остаточної цифри у держбюджеті.

У проекті урядової постанови «Деякі питання базового фінансування ЗВО» зафіксовано, що бюджетні кошти надаються розпоряднику щорічно протягом п'яти років до затвердження результатів наступної державної атестації. При цьому конкретний обсяг бюджетних коштів на рік за науковими напрямками для кожного ЗВО встановлюється МОН у межах видатків Держбюджету на відповідний рік і щорічно доводиться МОН розпоряднику бюджетних коштів у розрізі відповідних наукових напрямів. Також проект передбачає, що міністерство окремо для кожного напрямку визначає коефіцієнт фінансування для групи А та групи Б.

– Теоретично кожен із наших вишів може боротися за

базове фінансування навіть сімох напрямів, – зазначив Максим Віталійович. – Але очевидно, що лише провідні ЗВО претендуватимуть на фінансування за трьома – чотирма напрямками.

Заступник міністра акцентував: проект постанови передбачає, що для кожного наукового напрямку кваліфікаційних груп А, Б граничний обсяг витрат у відсотках встановлюється диференційовано й затверджується МОН.

Щодо конкретних цифр, то вони поки є орієнтовними. Зокрема, міністерство пропонує, щоб розподіл загальної обсягу видатків за науковим напрямом і здійснювався таким чином: придбання та модернізація спеціального устаткування й обладнання – у граничному обсязі до 90%, підтримка діяльності центрів колективного користування обладнанням, окремих лабораторій, віваріїв та інших окремих об'єктів дослідницької інфраструктури – у граничному обсязі до 30%, капітальне будівництво та ремонт приміщень, де розміщені об'єкти дослідницької інфраструктури, – у граничному обсязі до 50%, інші витрати – до 30%. Як зауважив Максим Стріха, граничні обсяги для різних наукових напрямів – це тема для окремої розмови.

За прогнозами МОН, базове фінансування за науковими напрямками ЗВО, які за результатами державної атестації віднесені до кваліфікаційної групи А, здійснюватиметься з 1 вересня 2019 року.

В ОЧІКУВАННІ НАЗЯВО

Директор департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН **Андрій Шевцов** у своєму виступі зауважив, що розробники Закону «Про вищу освіту» 2014 року, можливо, дещо передчасно наділили повноваженнями контролю атестації кадрів вищої кваліфікації та розробки певних нормативних документів у цій сфері Нацагентство із забезпечення якості вищої освіти.

– НАЗЯВО досі не створено, і ми маємо проблеми і з акредитацією, і з атестацією, – розповів Андрій